

پښتانه شاعران نام او نه فسوونی رژمهات ... نووسیني : د . محهمد جهلال - ناماده کړدنی : باز محهمد جهرا

نارت فرخوازکی نه جیبی نهو مام ستایه بوو که ناوی " نلفر د جاري " په ، له سا ۱۹۲۶ دا به اوکاری " رجه فیتراک - Roger Vitrac " هستا به دامه زړاندنی " شانی نلفر د جاري " که لم شانی وه " بیر " ه پښتانه کانی نارت دهر باره شانی ته قینه وه . هره ها په که له ژدهره گرنگه کانی شانی هاوچرخ له پا نه زمونه کانی " نلفر د جاري " دا ، تو ژهران باوه یان وایه به هی بیرو بچونه کانی نلفر د جاري وهو بیر " مبعیره - پهرش و باوه " کانی و تو ژینه وه چاکسازیه کانی وهو بهرو تی شانی " دهقی - قسوه " چوو که له ناو کتبی " المسرح و قرینه - شانی و گریمانه " که سا ۱۹۳۸ ز " باو باوه .

که ستنی نارت نارهزوو دهجو نکت ب تو ژینه وهو به دوا داچوون ، به ام لره دا جهخت ده که ینه سر نه ولایه نهی که له خا کدا کیکن له سهری نهویش پاشماوهی شانی رژمهات له شانی کهی نارت دا و پهرش ب دیارده غیبیه " میتافیزیکه کان " و گا جادویه کانی لای گهلانی سهره تایی و له د خه کانی " هوهس و جادووگری " نهو جیهانه ناماقوهی که کاریگری دانا له سر جهسته و ری . ژدهره فکری و فلسه فی و نه نتر پل جیه کانی کردووه به " شانی دهقی " وه کو له معجمی نادابی فره نسی سا ۱۹۶۸ دا هاتووه که نالوده بوون به شانی " باو " لای نهو بگ هوهی توخم و ژدهره و هیکلی تی ری د زینه وهی داه نانی شانی یه له ووی ری و ژیانی . لم کرده یه دا نارت یاخی بوو له گا کانی شانی واقعی و سایک ل جی و بنه ما کانی شانی و دهچ ته سر نه نتر پل جیای ژیاره سهره تایی کانی پچه وانیه " صفاو - وون " ی ری و " السجیه - خوو " بارگاوی کردنیان به شارستانی نهو روپی و شانی ری ژناوایی تا مامه له لهگه نهو توخم و ژدهرانه بکات که پاشک و لوه کی و دوورن له چق که نارت به پچه وانیه وه هستا به جیا کردنه وهی توخمه پکه نه ره کانی نهو چه وه منتیمیه کانی واقعی مادی بهو سیفه تهی وهرگیراوی کی استه و خن و فاندانی بهرو پهر او زو اک شانی پهر او نزی و لوه کیانه ب چهقی "

نواه - مه به ست" ی گوتاری شان ی هاو چهرخ .

"تعلیل - پاساو" ی ئەو گۆڤانه چییه؟ که ده بـته شان یه کی رـژئاوایی به هـژ له سهر بنه مای وشه ی بابه تی شان یی که شایانی ته قه نیه کان و خه یا هـکان و جوانیه کانن ، ههروه ها وشه که ده رباره ی چه مکی خـ به دهسته وه دانی ده سه ـاته بـ جو هـ ، به ـام ئەمه ش ئەوه ناگه یه نـت که له هه مان کاتدا شان ی دـه قی ده سته ردار ده بـت تاکـتایی . له باره ی وشه وه "هه رده قـک" و له و ئاراسته یه وه به ره و ئاراسته یه کی نوـ و تازه و وه زیفه یی و دابه شکردنی ده سه ـاته کان ی به سهر توخمه کان ی تر دا بـت ، به تایبه تی ده ره ـنان ، له وه دا جه خت بکاته سهر توخمه درامیه کان "خودی سیفه ته شان یی پوخته کان " ، واته له ـوویه کی تره وه جه ختکردنه سهر پـکها ته کان ی تری سه رته خته ی شان ی ، به تایبه تی مـزیک و سه ما و هونه ری شـوه کاری و نواندنی بـده نگ و گـرانی و ـووناکی و دیمهن . وه ئەو توخمانه تـکه ـده کرـن به شـوه یه کی قووـی وا که ئارتـ ناوی ده نـت : " شاعیره تی ـووداو " که هه میشه گرنـگترین ئامـازی ده ربـینن له شان ی دا .

ئەو توخمانه و تـکه ـکردنـیان پـچه وانـه ی ئەو ـاده گه وره یه ی فه لسه فه ی نمایشی شان یی له ی ئارتـ و جوانیه له شان ی "بالی" . ئەو جوانیانه ی نا کرـت به رگری سیحری بکه یت و بانگی بکه یت له کاتـ که وه بـکاتـکی تر ، ئارتـ ده ـت : "دوای بینینی یه که م نمایشی شان یی گروپی بالی که توشی سه رسامی کردین له به رامبه ر چه مکه نامـکان ی شان ی که زـربه ئینکاری لـده که ن له هه ر سیفه تـکی شان ییدا ، له کاتـ کدا جوانترین ده ربـینن له شان ی پوخته دا .

له و ـوانینه دا ئـمه ی ئەوروپی عه قـانین که هه ست به " گفگقاتها -ته قه ته ق" ده که ین له هه موو شوـنـکـ، هه ر له چنینی جوـه ده قیقه کاندای له گـڤـینی ده نگه هه مه جـرو بـ کـتاییه کاندای له م بارانی "الرنان - زرنگانده وه" یه دا که ده بـته دارستانـکی "شاسع - به رفراوان " و ههروه ها هاوشـوه یه ی جوـه کان ی "ئەو زرنگانده وه "یه دا. ئەو جوـانه ناگوـزـته وه بـ " الصرخه -قیژه" یان ده نگ : هه مووشـتـکـ به توافـق و تـپه ـ بوون له چه ناـه نامـ و ئارکـلـژیه کان ی فکـردا ـاسته و خـ ده ـن .

ئارتـ له و بـچونه وه ده ستپـده کات که ئەزموونی شان یی داده مه زرـنـت له که ـه که بوونی ئەو ته م تومانه ی شان ی رـژئاوا " وه کو ئەوه ی که ناو ده برـت " و ملـلانـ ده کات له گه ـ شان ی دا له گه ـ واقع و داـشتنه وه ی به زمانـکی مردوو و توندکردنی زمان ی شان یی و

اڪڙي شاني ڇه ندين زماني تر له پناو دامه زران دني گوتاري داهه نهرانه
و ئه و زمانه ش هه و دهدات كه پاڪڙ بٽ لده قى پيشه يى بگڙگڙي
زمانى ئيشارهت و جو هه و جهسته و زمانه كه له شاني رڙهه ماتي و
گشتيه وه و له شاني "البالي" به تايبه تي كه يه ڪڙ له تايبه تمه نديه
دراميه پاڪڙه ڪانيه تي .